

WALKA PAPIESTWA Z CESARSTWEM

Inwestytura – ceremonia przekazania lenna wasalowi przez seniora po złożeniu przezeń hołdu lennego.

Symonia – sprzedaż stanowisk kościelnych.

Nikolaizm – nie przestrzeganie zasad celibatu.

1. Geneza konfliktu

- Koronacja Ottona I (962) na cesarza Świętego Cesarstwa Rzymskiego wywyższyła króla Niemiec spośród innych władców chrześcijańskich.
- 962 – edykt Ottona I – wszyscy dostojnicy duchowni w Rzeszy (np. biskupi) byli zobowiązani do składania hołdu lennego cesarzowi (władcy świeckiemu). Jako senior cesarz żądał bezwzględnego posłuszeństwa od swoich wasali i decydował o obsadzaniu stanowisk kościelnych. Otton I miał wpływ na wybór papieża, który musiał mu złożyć przysięgę lojalności.
- W X. wieku upadł autorytet papieża. W Kościele szerzyła się symonia i nikolaizm. Kościół potrzebował reformy wewnętrznej. Zapoczątkowana ona została w kongregacji w Cluny (ruch cluniacki). Dzięki reformo wzrósł autorytet papieża i Kościoła w XI w. Jednym z warunków reformy było uniezależnienie dostojników kościelnych od władzy świeckiej.
- Za rządów Henryka III przewaga władzy świeckiej osiągnęła apogeum. Cesarz wyznaczał papieży spośród duchownych niemieckich, którzy podporządkowali się jego planom politycznym – jego rządy określa się mianem cesaropapizmu.
- Warunkiem reform w Kościele było wyzwolenie papieża spod nadzoru władzy świeckiej – cesarstwa

2. Walka między cesarstwem a papieżem w XI w.

- a) walka rozpoczęła się już w pierwszej połowie XI w. Wówczas papież Mikołaj II wydał dekret o wyborze papieża przez kardynałów (1059), a książę Robert Guiscard złożył papieżowi hołd lenny z posiadłości włoskich Normanów, co umocniło pozycję papieża na Płw. Apenińskim.
- b) papież Aleksander II za panowania cesarza Henryka IV zażądał uznania zwierzchności lennej papieża nad Hiszpanią powołując się na nadania Karola Wielkiego.
- c) **papież Grzegorz VII (1073 – 1085) ogłosił w 1075 r. *Dictatus papae*** – dekret, w którym określony został stosunek papieża do władzy świeckiej.

Papież:

- dysponuje insygniami cesarskimi
- może detronizować cesarzy
- ma prawo zmieniać dekrety władców świeckich nikt jednak nie może zmieniać dekretów papieskich
- może zwalniać poddanych z przysięgi wierności wobec władcy w przypadku gdyby był on niegodny
- nie może być sądzony

Dekret oraz postanowienia synodu rzymskiego z tego samego roku rozpoczęły otwarty spór między papieżem, oraz królem Niemiec Henrykiem IV. (W 1075 r. synod rzymski potępił symonię, nikolaizm i inwestyturę świecką – prawo powoływania dostojników duchownych przez władze świeckie).

W 1076 r. synod biskupów niemieckich w Wormacji, na żądanie Henryka IV, wypowiedział posłuszeństwo papieżowi i nie uznał jego dekretów. W odpowiedzi papież Grzegorz VII obłożył Henryka IV klątwą i zwolnił jego poddanych z przysięgi wierności, co doprowadziło do wypowiedzenia mu posłuszeństwa.

W 1077 r. Henryk IV w Canossie ukorzył się przed papieżem, który zniósł klątwę, co pozwoliło mu na opanowanie sytuacji w Rzeszy (wojna domowa 1077-1080). W 1080 r. Henryk IV ogłosił detronizację papieża i powołał na Stolicę Apostolską podporządkowanego mu biskupa. W 1084 r. koronował się na cesarza w Rzymie.

d) za panowania **cesarza Henryka V (1106-1125)** pozycja Kościoła ponownie uległa umocnieniu.

W 1111 r. Henryk V oświadczył, że zrezygnuje z praw do inwestytury urzędników duchownych, jeżeli Rzym zrezygnuje z otrzymywania lenn (majątków ziemskich) z rąk monarchy. Ostatecznie doszło do **porozumienia między cesarzem Henrykiem V , a papieżem Kalikstem II:**

1122 – konkordat w Wormacji :

- cesarz zrezygnował z inwestytury urzędników duchownych (biskupów i opatów). Miały ich wybierać kapituły katedralne w porozumieniu z cesarzem,
- cesarz zachował prawo nadawania lenna, wybranym przez duchownych dostojnikom
- cesarz nie będzie miał wpływu na wybór papieża – będą dokonywać go kardynałowie rzymscy podczas konklawe

Konkordat nie zakończył ostatecznie sporu.